

KNJIŽNA ZBIRKA KNJIŽNICA GLASNIKA SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA

Etnologi, zlasti člani *Slovenskega etnološkega društva*, monografske publikacije iz knjižne zbirke Knjižnice Glasnika SED dobro poznamo. Leto za letom jih kot publikacije, ki jih društvo vsakokrat izdaja v okviru svojega rednega delovanja in načrtno distribuira med svoje članstvo, dobivamo ob Glasniku SED. Ne distribuira pa jih samo med članstvo – preostanek naklade je po prvi distribuciji na naslove članov društva vedno namenjen prodaji v knjigotrški mreži in po knjižnicah, pogosto pa se za posamične naslove zanimajo tudi drugi naročniki, ki jih iz tega ali onega razloga pritegne katera od tem, pač odvisno od vsakokratne vsebine. Tako se je prav ob zadnjih izdajah izkazalo, da je naklada lahko razmeroma visoka, saj v nasprotnem primeru izvodi v prvem letu ali še prej dobesedno poidejo.

Zamisel za nastanek zbirke je nastala v krogu ljudi, ki so bili leta 1975 tudi med pobudniki za ustanovitev Slovenskega etnološkega društva. Kmalu so namreč ugotovili, da bi poleg periodičnega glasila potrebovali tudi zbirko, v kateri bi lahko objavljali monografije, katerih natis bi poskrbel za širšo javno dostopnost obsežnejših etnoloških besedil, po drugi strani pa bi bilo tako mogoče natisniti tudi zbornike prispevkov s simpozijev in kongresov, ki jih organizira društvo ali pa pri njihovi organizaciji le sodeluje.

Tako dvojno vsebinsko usmeritev je zbirka ohranjala vso četrstoletno obdobje svojega obstoja. V zbirki je doslej izšlo 35 zvezkov, od tega nekaj manj kot polovica zbornikov s simpozijev in posvetovanj.

Tudi prva publikacija je bila zbornik. Izšla je leta 1980, uredil pa jo je širok uredniški odbor – Naško Križnar, Inga Miklavčič – Brežigar, Marko Terseglav, Slavko Kremenšek in Janez Bogataj. Šlo je za zbornik referatov slovenskih etnologov v Novi Gorici z naslovom *Način življenja Slovencev 20. stoletja: zasnova preučevanja, dosedanje raziskave in problemi*.

Prvo desetletje izhajanja je bilo zavirljivo plodno, saj je z letnicami od 1980 do 1990 izšlo kar dvajset knjig, v naslednjih petnajstih letih pa, recimo, »le še« petnajst. Prav etnološke publikacije iz zbirke prvega desetletja so se v velikem številu uvrstile na »železni repertoar« obvezne in priporočene študijske literature mnogih generacij študentov etnologije. Spomnimo se recimo *Etnoloških razgledov in dilem* Slavka Kremenška, ob katerih smo se skozi njegova razmišljanja prebijali in podajali v teoretične razmisleke o lastni stroki, pa nje-

govega *Uvoda v etnološko preučevanje Ljubljane novejših dobe*, osnovni literaturi etnologov, ki so se deloma ali v celoti posvetili etnološkemu raziskovanju urbanih okolij. *Poglavja iz metodike etnološkega raziskovanja*, ki sta jih kot četrto knjižico v zbirki uredila Slavko Kremenšek in Janez Bogataj, smo študentje, pa tudi etnologi s spričevali še dolgo listali, ko smo iskali primere citiranja, splošne in tiste, specifične za etnologue. Iz prvega desetletja so tu še zborniki, v katerih so etnologi na posvetovanjih vzpostavljali razmerja do drugi strok – arheologije, zgodovine in domoznanstva, pa zborniki posvetovanj z naslovom (*Zgodovinske*) *Vzporednice slovenske in hrvaške etnologije*. Leta 1982 je izšel zbornik s prvega tovrstnega posvetovanja, ki je bilo leto poprej v Ormožu, leta 1987 je zbornik prinašal prispevke s portoroškega posvetovanja iz leta 1984, leta 1988 pa tiste s posvetovanja slovenskih in hrvaških etnologov v Dolenjskih toplicah leta 1987. Naslednje, do danes zadnje *Vzporednice* v zbirki so izšle leta 1991 po posvetovanju v Lendavi istega leta.

Prvo desetletje je prineslo še dva pogosto brana zbornika – kot tretji zvezek zbirke je že prvo leto izhajanja izšel zbornik *Janez Trdina – etnolog*, kot deseti zvezek pa tri leta pozneje še obsežen zbornik *Kongresa jugoslovanskih etnologov in folkloristov – ob 1. kongresu jugoslovanskih etnologov in folkloristov v Rogaški Slatini*, ki sta ga uredila Janez Bogataj in Marko Terseglav. Nekoliko manj znan in »uporaben«, vsaj za splošno rabo, je zbornik srednješolskih raziskovalnih nalog *Na poti k etnologiji*, ki je izšel leta 1982.

V drugi sklop prvega desetletja zbirke lahko uvrstimo tematske monografije, v katerih so odsevali zlasti uspešnejši raziskovalni rezultati takratne mlajše generacije slovenskih etnologov, pogosto odličnih diplomantov, ki so tako dobili prvo možnost za objavo monografij. Mnogi so prav z objavo v Knjižnici začeli graditi svojo pozneje neredko izjemno uspešno etnološko bibliografijo. V ta sklop sodijo publikacije *Slovinci v Mennheimu* Ingrid Slavec iz leta 1982, pa *Thank God I'm Slovenian* Nives Sulič iz leta 1983, *Slovinci v Franciji* Alenke Bogovič in Boruta Cajnka iz istega leta. Nekoliko drugačna, a sodi v ta sklop, je knjiga *Ljubljančan na Aljaski* Freda Bahovca iz leta 1987. Prav vsem zadnjim monografijam je skupno, da so vsebinsko posvečene etnologiji Slovencev zunaj matičnih meja.

Drugih petnajst let je bilo za zbirko manj plodnih kot prvih deset. Težko je reči, ali je temu botrovalo zmanjšanje prvotne-

ga zaleta entuziastov – ustanoviteljev društva in pobudnikov zbirke, ali tudi spremenjena finančna razmerja, ki so vsekakor pomemben dejavnik dinamike izhajanja, ali pa morda celo kake druge okoliščine. Morda gre za preplet več dejavnikov, dejstvo pa je, da je v zadnjih petnajstih letih izšlo »le še« petnajst knjig, torej v poprečju ena letno, kar je v primerjavi s kar štirimi knjigami v prvem letu, vsekakor omembe vredno zmanjšanje. Tudi sedanjí uredniški odbor predvideva izdajanje po ene publikacije letno. Res pa je, da se je v zadnjih letih pojavilo več novih etnoloških knjižnih zbirk, pa tudi v založniški mreži samostojno izdanih etnoloških monografij. Skupna bera vseh pa seveda nikakor ne kaže upadanja etnološke publicistike, prej njeno naraščanje.

Od leta 1990 je tako izšlo še nekaj zbornikov – kot 23. zvezek zbornik s kongresa v Cankarjevem domu leta 1995 z naslovom *Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadevanj*, ki sta ga uredila Rajko Muršič in Mojca Ramšak, pa *MESS – Mediterranean Ethnological Summer School* po piranski poletni šoli, z letnico izida 1995, in dva zbornika z »zamejsko tematiko« – kot 30. zvezek leta 1999 *Etnološko delo pri Slovencih v zamejstvu* urednic Polone Sketelj, Nives Špeh in Duše Krnel–Umek in kot trenutno zadnji, 35. zvezek v zbirki, zbornik s treh posvetov *Odstirta dediščina, etnološko delo in muzejske zbirke Slovencev v Italiji, na Madžarskem in v Avstriji*, ki sta ga uredili Katalin Munda Hirnök in Polona Sketelj.

Preostali zvezki so, podobno kot v prvem desetletju, plod vidnejših raziskovalnih dosežkov v etnologiji, ali bolje povedano – tisti njihov del, ki pač ni bil objavljen na kak drug način. To so kot 22. zvezek izredno zanimiva in sveža knjiga Bernarde Potočnik *Hmeljnik, način življenja plemiške družine Wambolt von Umstadt med prvo in drugo svetovno vojno*, kot 26. zvezek Štiri matere – ena ljubezen, zgodba neke družine Marije Stanonik, *Pomen vode v predstavah starih Slovanov o posmrtnem življenju in šegah ob smrti* Mirjam Mencej kot 27. zvezek, *Vsakdanje življenje beguncev in begunk v Sloveniji* Natalije Vrečer kot 28. zvezek, *Etnologija in izseljenstvo, Slovenci po svetu* Brede Čebulj–Sajko kot 29. zvezek, »Gresta v nedeljo popoldne na pokopališču?« Mateje Habinc kot 31. zvezek, *Potepanja po poteh Šavrinke Marije Špele Ledinek in Nataše Rogelja* kot 32. zvezek in *Fotografiranje v Mariboru 1918-1941* Jerneje Ferlež kot 34. zvezek. Izjemno zanimivi publikaciji, ki si, vsaka na svoj način, vsekakor zaslužita nadaljevanje, sta leta 1997 izdana *Slovenska etnološka bibliografija 1986-1990*, ki jo je pripravila Mojca Račič–Simončič in 33. zvezek z naslovom *Podobe pokrajín, 1956-1970, etnološka fototeka Vilka Novaka*, ki so jo leta 2001 za objavo pripravili Mihaela Hudelja, Vito Hazler in Ingrid Slavec Gradišnik.

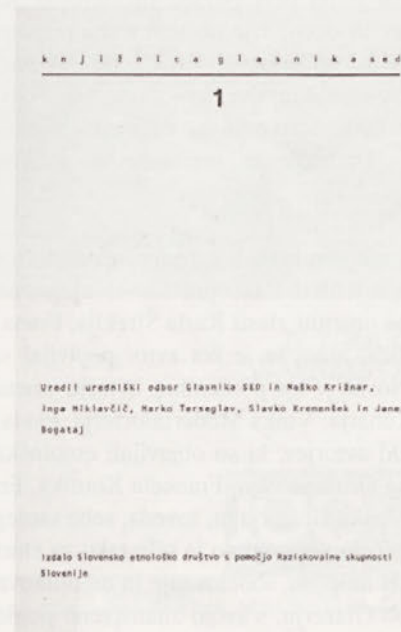
Kot uredniki in avtorji so se tako v četrto stoletje v zbirki *Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva* pojavili tako mnogi uveljavljeni slovenski etnologi kot tisti, ki so se na pot etnološkega uveljavljanja šele podajali. Njihove publikacije so bodisi nekakšni ne posebno obsežni, a vsakokrat posebno pomembni monografski »biserčki«, ali pa pomembni priročniki in natančni zapisovalci dogajanj v etnologiji, njenem razvoju ali razmerju do drugih strok v osemdesetih in devetdesetih

letih 20. stoletja in v prvem desetletju 21. stoletja. Če je zbirko v oblikovnem smislu zaznamovala ne prav dosledna, prepoznavna in kontinuirana podoba, jo je v vsebinskem smislu gotovo vsa leta zaznamovala prepoznavna usmerjenost k dvojemu – k zbornikom kot nekakšnim zapisovalcem vsega izrečenega – in k monografijam kot pomembnim objavam tistega, kar bi sicer morda ostalo skrito in neobjavljeno na policah knjižnice Oddelka na Filozofski fakulteti. Tej dvojni tradiciji ostaja zvest tudi trenutni uredniški odbor, ki ob tej priliki morebitne bodoče avtorje vabi k sodelovanju.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 17. 7. 2004

Zunanja stran naslovnice prve publikacije v zbirki *Knjižnica Glasnika SED*.

Notranja stran naslovnice prve publikacije v zbirki *Knjižnica Glasnika SED*.